

Gaudí: espiritualitat, natura i arquitectura

Rafael Argullol | Jaume Aymar Ragolta | Chiara Curti | Natàlia Esquinas Giménez | Josep Galobart i Soler | Jordi Graupera | Ignasi Moreta | Cristina Ortíz Moreno | Oriol Pi de Cabanyes | Armand Puig i Tàrrach | Rosa Ribas | Francesc Torralba | Anna Vallugera Fuster

PER A GAUDÍ

.
. .
. .
. .
. .

*Antoni Gaudí, Ramon Llull: probablement
les dues figures místiques més singulars,
desbordants i desmesurades de la cultura catalana.*

*Quin afany per acostar-se a Déu, per fondre's amb Déu
a través de la natura, la raó, l'emoció i la pietat!
Una mística no centrada en el sentiment,
ni en les fronteres paradoxals de la raó,
sinó en la celebració de la raó com a reflex de Déu,
que il·lumina la natura i canalitza l'emoció.*

*Les desbordants construccions lògiques
de cercles i polígons de l'Art combinatòria,
l'arquitectura aparentment fantasiosa
però tan calculada i meticulosa
de la Sagrada Família,
com serveixen la raó i se serveixen de la raó
—la raó dinàmica del diàleg entre religions,
la raó del diàleg entre natura i esperit—
sense perdre la passió de comprendre i ascendir!*

*Preguem
perquè quan ens vulguin fer creure que la raó
només és ciència, tecnologia, economia,
saber i posseir,
sapiguem valorar amb emoció
la raó mística, profètica, artística,
que enamorà Llull i Gaudí.*

.
. .
. .
. .
. .

DAVID JOU

EDITORIAL

p.7

MONOGRÀFIC: GAUDÍ: ESPIRITUALITAT, NATURA I ARQUITECTURA

p.11

DAVANTAL

p.13

L'espiritualitat gaudini-
ana. Una mirada transversal

FRANCESC TORRALBA

p.15

La Bíblia de Gaudí

ARMAND PUIG I TÀRRECH

p.29

Les arrels intel·lectuals
d'Antoni Gaudí: la via germànica

JORDI GRAUPERA

p.41

Tríptic de Gaudí:
modernista, cristià, transmodern

ORIOL PI DE CABANYES

p.60

L'itinerari de la fe
d'Antoni Gaudí i Cornet

JAUME AYMAR RAGOLTA

p.71

Arquitectures de l'expiació:
la Sagrada Família i la dialèctica
del sacrifici a la Gran Barcelona

ANNA VALLUGERA FUSTER

p.82

¿Com es construeix l'església?

CHIARA CURTI

p.101

Més sobre les relacions
Maragall-Gaudí:
«De cap manera poguérem entendre'ns»

IGNASI MORETA

p.110

Antoni Gaudí i l'escultura

NATÀLIA ESQUINAS GIMÉNEZ

p.120

Sant Joan de la Creu i Gaudí

ROSA RIBAS

p.131

Antoni Gaudí i Montserrat

JOSEP GALOBART I SOLER

p.143

Gaudí a la catedral de Mallorca

CRISTINA ORTIZ MORENO

p.153

MIRADOR

La religiositat de la joventut catalana

VÍCTOR ALBERT-BLANCO

p.181

DIÀLEG

Gaudí, entre la pàtria i el cosmos

RAFAEL ÀRGULLOL

JORDI GRAUPERA

p.191

OBITUARI

Pere Lluís Font (1934-2026)

ANTONI MATABOSCH

p.203

DAVID JOU

p.205

JOSEP MARIA FORNÉ

p.207

ANTONI BOSCH-VECIANA

p.209

El capellà-poeta

Climent Forner (1927-2026)

CARLES RIERA

p.212

RESSENYES I CULTURA

*Del sufrimiento social a la esperanza.
Conversaciones con Rafael Díaz-Salazar
(a cargo de Rafael Ruiz Andrés)*

RAFAEL NARBONA

p.219

Joan Rosàs,

Paret mestra.

Recreació a la cuina vella

GERARD SEGURA

p.222

Francesc Riera,

*Els jesuïtes a Barcelona: segles XIX-XX.
Segona Part (1910-1970)*

Segona Part (1910-1970)

ELOI ARAN

p.224

Eloi Aran,

L'afany inútil dels constructors

CARLES TORNER

p.227

Francesc Torralba,

Anatomia de l'esperança

ANTONI MATABOSCH

p.229

Pregar amb Gaudí
des de la Sagrada Família:
una experiència de reflexió,
pregària i poesia

DAVID JOU

p.232

Rellegint Maria Magdalena

ANNA FIGUERA RAICHS

p.235

Una corona sonora

per a la Sagrada Família

ORIOI PÉREZ I TREVIÑO

p.237

Quan el setembre de l'any passat vam publicar un monogràfic sobre les guerres actuals (*Qüestions*, núm. 282), poc podíem imaginar que la situació de conflicte bèl·lic a l'Orient Mitjà hauria evolucionat com ho ha fet en menys de vuit mesos. La guerra iniciada pels Estats Units i Israel el 28 de febrer contra el règim teocràtic iranià i la milícia xiïta de Hezbollah, instal·lada al sud del Líban, ha acabat afectant de manera directa la seguretat de diversos països de la regió i, de retruc, l'economia de tot el món, amb advertències per part del FMI d'una crisi del combustible de conseqüències devastadores si el conflicte s'envigoreix o s'estanca.

A hores d'ara es fa difícil pronosticar l'evolució de les diferents arestes d'aquesta guerra complexa i incerta, un dels epicentres de la qual és l'estret d'Ormuz. En unes altres circumstàncies, les eventuals negociacions entre els Estats Units i l'Iran que tenen lloc al Pakistan en el moment d'escriure aquestes línies, i en paral·lel també entre Israel i el govern del Líban, serien motiu d'esperança. Però la imprevisibilitat a què ens tenen acostumats Donald Trump i Benjamin Netanyahu, que han demostrat repetidament com es poden passar pel forro d'un dia per l'altre les normes de la diplomàcia i el dret internacional, ens porta a moure'ns com a molt de la malfança absoluta a una cautela raonable. Tampoc el règim dels aiatol·làs no és de fiar en el compliment dels termes d'un alto el foc que penja sempre d'un fil.

En aquest context, les repetides crides de la Santa Seu a favor de la pau i en contra d'aquesta guerra en particular han tornat a posar de manifest el seu important rol com a actor

internacional. En poques setmanes, l'estil més aviat discret i contingut del papa Lleó XIV ha donat pas a un indiscutible lideratge mundial en el discurs antibel·licista i a favor d'una pau sense matisos.

El fet que Robert Francis Prevost sigui nord-americà ha afegit singularitat als atacs verbals i al xoc propiciat per l'estratolari Donald Trump, que no ha estat capaç de pair la contundència del discurs del Papa contra la guerra: «Ja n'hi ha prou de la idolatria d'un mateix i del diner! Ja n'hi ha prou d'aquesta exhibició de força! Ja n'hi ha prou de guerra!». I ha deixat ben clar que «l'Església catòlica mai no renunciarà a la seva crida evangèlica a favor de la pau, fins i tot quan refusar la lògica de la guerra suposi la incomprensió i el menyspreu».

8

Precisament les ximpleries, el menyspreu, els intents de ridiculització o fins i tot les amenaces de provocar un cisma en el catolicisme nord-americà són algunes de les pràctiques més freqüents d'un neomessianisme *kitsch* perpetrat darrere de la cortina de fum de les xarxes. Les imatges creades amb IA d'un Donald Trump en què es presenta ell mateix com a Papa o com a Jesucrist són més aviat de vergonya aliena. Fins i tot la primera ministra italiana Giorgia Meloni, habitualment més condescendent amb Trump, ho considera inacceptable.

El que més sorprèn, tanmateix, és el gran desconeixement del que és l'Església catòlica per part del govern amb més catòlics de la història dels Estats Units. Atiar un conflicte polític i religiós amb el Vaticà o pretendre convertir la Santa Seu en un instrument més al servei del *trumpisme* és d'una ceguesa inaudita, a més d'un error estratègic incompreensible. El que més aviat ha provocat aquest episodi és que els bisbes americans tanquin files al voltant del Sant Pare, a banda de suscitar sentiments contradictoris i una gran incomprensió entre el segment de l'electorat catòlic que hauria apostat pel candidat republicà a les darreres eleccions americanes.

El cas és que l'autoritat moral i el lideratge del papa Lleó s'han vist reforçats amb la confrontació verbal amb el mandatari més grotesc que ha dirigit mai la primera potència mundial. Era d'esperar que el primer pontífex estatunidenc, en línia amb la primera encíclica social del papa Lleó XIII que va inspirar la tria del seu nom (*Rerum Novarum*, de 1891), s'oposés, fins i tot abans del que s'ha viscut arran de la guerra a l'Iran, a l'actual política dels Estats Units envers

els immigrants i a la sorprenent *teologia* de l'«amor jerarquitzat» del vicepresident catòlic J. D. Vance.

Sovint és en el curs dels esdeveniments més exigents i imprevistos que es revela el caràcter i les veritables qualitats d'un lideratge. Ha estat al cap d'un any de la seva elecció el 8 de maig de 2025 —un temps marcat en bona mesura per la moderació— que hem pogut conèixer una mica més el tarannà de Lleó XIV. No és que abans no s'hagués manifestat sobre molts altres afers del món. Ja ho havia fet en diverses ocasions sobre els conflictes d'Ucraïna o de Gaza, per exemple, sempre amb el mateix objectiu: restablir la pau. Pel que fa a qüestions pròpiament eclesials, en canvi, potser s'ha mostrat menys enfocat. A la sintonia amb el programa sinodal del papa Francesc, s'hi afegeix la seva renúncia explícita i sembla que definitiva a obrir-se a qüestions com l'accés de les dones al diaconat. No resulta fàcil l'equilibri entre un cert continuïsm amb el programa reformista iniciat pel seu predecessor i les inevitables concessions als sectors més immobilistes de l'Església. Tot sigui per la pau. ω

Monogràfic

**Gaudí:
espiritualitat,
natura
i arquitectura**

En el centenari de la mort d'Antoni Gaudí i Cornet

(1852-1926), *Qüestions* no podia no fer la seva aportació. Ho fem amb aquest monogràfic, que posa el focus en la relació de l'anomenat «arquitecte de Déu» amb la natura i especialment amb l'espiritualitat i la seva mirada religiosa de la vida i del món. Malgrat que l'interès suscitat per la figura i l'obra de Gaudí venen de lluny, és cert que la celebració d'aquesta efemèride, junt amb el fet que en el seu procés de beatificació el papa Francesc el declarés venerable l'abril del 2025 i que el papa Lleó XIV visiti Barcelona el mes de juny d'enguany per presidir la benedicció de la torre de Jesús, que culmina el temple de la Sagrada Família, han fet créixer en molts el desig de saber més coses sobre la cosmovisió religiosa, les creences i les motivacions de fons d'aquest geni singular. En són una bona mostra alguns dels títols publicats recentment.

Per la part que ens toca, no és la primera vegada que ens aproximem a la seva figura des d'aquesta perspectiva. L'any 2004 la Fundació Joan Maragall ja publicava amb Editorial Cruïlla l'assaig *Gaudí i la dimensió transcendent*, un treball a cura d'Anna M. Blasco i Ramon Pla i Arxé plenament vigent en què els autors analitzen la personalitat i la religiositat de Gaudí en el context dels corrents artístics i religiosos de la seva època. També a la nostra col·lecció «Quaderns» s'hi publicà *Entorn de Maragall i Gaudí* (núm. 101 [2012]), amb un text del qui fou el primer rector de la Universitat de Vic i fundador d'Eumo Editorial, Ricard Torrents i Bertrana (1937-2023).

Al llarg dels gairebé setanta anys d'història d'aquesta revista, ben segur que Gaudí també hi ha estat present en diverses ocasions. En aquest nou número ens hi aboquem de manera més extensa i actualitzada, abordant qüestions que van des de la influència de la lectura de la Bíblia en el seu imaginari arquitectònic a la relació que va tenir amb la pietat popular de l'època, passant per les seves fonts intel·lectuals, la relació amb l'escultura religiosa o les claus d'una espiritualitat pròpiament gaudiniana.

MIQUEL CALSINA

Director de Qüestions de Vida Cristiana

Monogràfic

Gaudí: espiritualitat, natura i arquitectura

Francesc Torralba: *L'espiritualitat gaudiniana. Una mirada transversal.*
| **Armand Puig i Tàrrrech:** *La Bíblia de Gaudí.* | **Jordi Graupera:**
Les arrels intel·lectuals d'Antoni Gaudí: la via germànica. | **Oriol Pi de Cabanyes:** *Tríptic de Gaudí: modernista, cristià, transmodern.* | **Jaume Aymar Ragolta:** *L'itinerari de la fe d'Antoni Gaudí i Cornet.* | **Anna Vallugera Fuster:** *Arquitectures de l'expiació: la Sagrada Família i la dialèctica del sacrifici a la Gran Barcelona.* | **Chiara Curti:** *¿Com es construeix l'església?* | **Ignasi Moreta:** *Més sobre les relacions Maragall-Gaudí: «De cap manera poguérem entendre'ns».* | **Natàlia Esquinas Giménez:** *Antoni Gaudí i l'escultura.* | **Rosa Ribas:** *Sant Joan de la Creu i Gaudí.* | **Josep Galobart i Soler:** *Antoni Gaudí i Montserrat.* | **Cristina Ortiz Moreno:** *Gaudí a la catedral de Mallorca.*

Mirador

Victor Albert-Blanco: *La religiositat de la joventut catalana.*

Diàleg

Rafael Argullol amb Jordi Graupera: *Gaudí, entre la pàtria i el cosmos.*

Obituari

Pere Lluís Font (1934-2026), per Antoni Matabosch, David Jou, Josep Maria Forné i Antoni Bosch-Veciana
Climent Forner (1927-2026), per Carles Riera

#284 | ABRIL 2026
TERCERA ÈPOCA
12 EUROS

9 770214 776008

